

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра педагогічної та вікової психології

Наталія Кордунова

ПСИХОЛОГІЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА **нормативної навчальної дисципліни**

галузь знань 01 Освіта

спеціальність 014 середня освіта

освітня програма Біологія; Географія. Економіка; Фізика; Хімія;
Фізичне виховання; Фізична культура і спорт

освітній ступінь Бакалавр

Луцьк – 2017

УДК 159. 9 (073)
ББК 88. Р 30
К – 66

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 4 від 21. 12. 2016 р.)*

Рецензенти:

Хлівна О. М. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та безпеки життєдіяльності східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Остапйовський О. І. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти.

Кордунова Н. О.

К – 66 Психологія: Робоча програма нормативної навчальної дисципліни / Наталія Олександрівна Кордунова. – Луцьк: ПП Іванюк в. П., 2017. – 34 с.

Видання містить матеріали щодо структури робочої програми нормативної навчальної дисципліни «Психологія».

Рекомендовано для студентів галузі знань 01 Освіта, спеціальності 014 середня освіта, освітня програма Біологія; Географія. Економіка; Фізика; Хімія; Фізичне виховання; Фізична культура і спорт, освітній рівень Бакалавр денної форми навчання.

УДК 159. 9 (073)
ББК 88. Р 30

@ Кордунова Н. О., 2017

@ Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2017

ЗМІСТ

Вступ.....	4 / 19
Опис навчальної дисципліни	4 / 19
Мета та завдання навчальної дисципліни	5 / 20
Програма навчальної дисципліни.....	6 / 21
Структура навчальної дисципліни.....	10 / 24
Теми практичних занять.....	11 / 26
Консультації	11 / 26
Самостійна робота	12 / 27
Методи та засоби навчання.....	12 / 27
Форма підсумкового контролю	13 / 28
Питання і завдання для контролю	13 / 28
Методи та засоби діагностики успішності навчання	15 / 29
Розподіл балів, які отримують студенти.....	16 / 29
Методичне забезпечення.....	17 / 31
Список джерел	17 / 31

РОЗДІЛ I. ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни складається з двох **змістових модулів**:

1. Особистість у соціальному оточенні.
2. Пізнавальна діяльність особистості.

• Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3 Модулів – 2 Змістових модулів – 2 ІНДЗ: <u>немає</u> Загальна кількість годин – 90 год. Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних – 3 год. самостійної роботи – 1,5 год. консультації – 1,5 год.	Галузь знань 01 Освіта	денна форма навчання нормативна
	Спеціальність 014 середня освіта	Рік підготовки – 1 Семестр – 1 Лекції – 20 год.
	Освітня програма Біологія; Географія. Економіка; Фізика; Хімія; Фізичне виховання; Фізична культура і спорт	Практичні (семінари) – 16 год. Лабораторні – 0 год. Самостійна робота – 48
Освітній ступінь бакалавр	Консультації - 6 Інд. роб. – 0 Форма контролю: <u>екзамен</u>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни «Психологія» є засвоєння особливостей функціонування психіки та поведінки людини.

1.2. Основними завданнями дисципліни «Психологія» є теоретична та практична підготовка студентів з питань:

- предмету психології як закономірностей розвитку і виявлення психічних явищ у житті та їх механізмів;

- розвитку психіки;

- виникнення та історичного розвитку людської свідомості;

- становлення наукового розуміння психічних явищ;

- сутності особистості, її рушійних сил розвитку та ідейної спрямованості;

- психології пізнавальної діяльності особистості;

- емоційно-вольової сторони діяльності особистості;

- індивідуально-психологічних особливостей особистості.

• 3. Згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної програми студенти повинні

знати:

- предмет і завдання психології;

- сутність і специфіку психічного відображення дійсності;

- рівні розвитку і форми прояву психіки;

- зміст, психологічні механізми і умови становлення розвитку свідомості та самосвідомості людини;

- зміст, основні характеристики та умови розвитку когнітивної, регулятивної афективної сфери особистості;

- індивідуально-типологічні особливості особистості (темперамент, характер, здібності) та можливості впливу на їхній розвиток;

- зміст, структуру, види діяльності та поведінки як психологічних феноменів тощо;

вміти :

• організовувати дослідження психічних явищ відповідно до методологічних прикипів психології;

• застосовувати адекватні методи дослідження психіки;

• проводити науково обґрунтований аналіз психологічних фактів;

- пояснювати психологічний зміст та механізми становлення розвитку різних форм прояву психіки (психічних процесів, станів і властивостей особистості, свідомих і неусвідомлюваних психічних явищ);
- аналізувати психологічний зміст, структуру, психологічні механізми і умови розвитку особистості та окремих її складових;
- застосовувати набуті знання для аналізу психологічної сутності різних проявів поведінки і діяльності особистості.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Особистість у соціальному оточенні.

Тема 1. Предмет психології: структура, завдання, методи (2 год.)

Психологія, шляхи розвитку. Предмет психології. Головні завдання психології як науки, значення у житті кожної людини. Основні галузі психологічної науки. Основні етапи становлення психології як науки. Класифікація методів психологічного дослідження.

Основні поняття: психологія, психічні явища, психіка, метод, спостереження, експеримент, опитування, тести.

Тема 2. Розвиток психіки і свідомості (2 год.)

Виникнення та розвиток психіки. Розвиток механізмів психічної діяльності. розвиток психіки на різних етапах еволюції тваринного світу. Виникнення та історичний розвиток людської свідомості.

Основні поняття: психіка, подразливість, психічне відображення, чутливість, тропізм, інстинкт, рефлекс, безумовний рефлекс, умовний рефлекс, навичка, інтелектуальна поведінка.

Тема 3. Психологія особистості (2 год.)

Поняття про особистість. Критерії підходу до розуміння та визначення особистості. Людина, індивід, особистість, індивідуальність як грані розуміння особистості. Різноманітність суттєвих ознак особистості як психічного явища.

Вітчизняні вчені про особистість: Л. С. Виготський, О. М. Леонтьєв, Л. І. Божович. Структура особистості. Особистісні конструкти, їх зміст. Самосвідомість як усвідомлення „Я”. „Я-образ” та „Я-концепція” як змістовна та динамічна складові особистості. Розвиток і виховання особистості.

Основні поняття: особистість, індивідуальність, індивід, спрямованість, активність, мотив, інтерес, переконання, ідеал, звичка, установка, рівень домагань, самооцінка, фрустрація, рушійні сили розвитку особистості.

Тема 4. Спілкування (2 год.)

Поняття про спілкування. Функції і форми спілкування. Засоби спілкування: мова і мовлення, невербальна комунікація. Види спілкування. Ефективність спілкування. Стили спілкування. Оволодіння навичками спілкування. Спілкування як міжособистісна взаємодія. Спілкування як міжособистісне розуміння. Специфіка спілкування. Соціальна функція спілкування. Потреба у спілкуванні. Психологічна культура ділового спілкування. Прийоми швидкого налагодження контакту з партнером.

Основні поняття: спілкування, комунікація, інформація, вербальне спілкування, комунікативна функція спілкування, інтерактивна функція спілкування, рефлексія, перцептивна функція спілкування, інтерпретація, стереотипізація, міжособистісне спілкування, особистісно-групове спілкування, міжгрупове спілкування, опосередковане спілкування, безпосереднє спілкування, довготривале спілкування, завершене спілкування, незавершене спілкування.

Тема 5. Психологічні основи діяльності людини (2 год.)

Поняття про діяльність. Мета і мотиви діяльності. Психологічна структура діяльності. Засоби діяльності, процес їх засвоєння. Перенесення та інтерференція навичок. Основні різновиди діяльності. Творча діяльність.

Основні поняття: активність, поведінка, діяльність, мотив, мета, інтеріоризація, екстеріоризація, зворотна аферентація, дія, рух, уміння, навички, вправляння, автоматизація навички, перенесення навички, інтерференція, гра, навчання, праця.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Пізнавальна діяльність особистості.

Тема 6. Відчуття та сприймання (2 год.)

Відчуття. Фізіологічний механізм відчуттів. Види відчуттів. Загальні властивості відчуттів. Сприймання як психічний процес. Фізіологічні основи сприймання. Види сприймань.

Основні поняття: відчуття, аналізатор, рецептор, поріг чутливості, адаптація, сенсibiliзація, синестезія, контрастність, сприймання, апперцепція, предметність, цілісність, константність, ілюзія, вибірковість, осмисленість, сприймання простору, часу, руху, сприймання людини людиною.

Тема 7. Психологічний аналіз пам'яті людини (2 год.)

Поняття про пам'ять. Фізіологічні механізми пам'яті Види та процеси пам'яті. Умови успішного запам'ятовування. Індивідуальні відмінності пам'яті людини.

Основні поняття: пам'ять, мнемічна діяльність, рухова, образна, емоційна, словесно-логічна пам'ять, мимовільна, довільна пам'ять, короткочасна, довгочасна пам'ять, запам'ятовування, збереження, впізнання, відтворення, забування, смислова і механічна пам'ять людини.

Тема 8. Мислення та уява (2 год.)

Поняття про мислення. Основні процеси розумових дій. Форми мислення. Класифікація видів мислення. Індивідуальні особливості мислення. Поняття про уяву. Функції уяви. Види уяви. Аналітико-синтетичний характер процесів уяви. Індивідуальні особливості уяви людини.

Основні поняття: мислення, логічне мислення, інтуїтивне мислення, продуктивне мислення, міркування, розуміння, розумові операції, наочно-дійове, наочно-образне, словесно-логічне мислення, глибина, широта, гнучкість, критичність мислення, проблемна ситуація, інтуїція. Уява, творча уява, відтворююча, мимовільна, довільна уява, аглютинація, гіперболізація, типізація, аналогія, мрія, фантазія, антиципація.

Тема 9. Увага та емоційно-вольові процеси (2 год.)

Поняття про увагу. Природа уваги. Види уваги. Характерні особливості уваги. Уважність як властивість особистості. Поняття про почуття та емоції. Види почуттів. Основні емоційні стани. Індивідуальні емоційні прояви.

Основні поняття: увага, домінанта, обсяг уваги, розподіл, зосередженість, стійкість, коливання, переключення, концентрація уваги, довільна, мимовільна, післядовільна увага. Емоції, почуття, ейфорія, амбівалентність, афект, настрій, стрес, пристрасть, депресія,

фрустрація, тривога, стеничні, астенічні почуття, естетичні, моральні, інтелектуальні почуття.

Тема 10. Індивідуально типологічні особливості людини (2 год.)

Вчення про темперамент. Фізіологічне обґрунтування теорії темпераменту І. П. Павлова. Типи темпераменту та їх психологічна характеристика. Комплекс сталих психічних властивостей людини. Рис характеру у типових ситуаціях. Структура характеру. Зміст характеру. Спрямованість у структурі характеру особистості.

Основні поняття: темперамент, пластичність, екстраверсія-інтроверсія. Характер, акцентуації рис характеру, інтровертний, екстравертний, некерований, сенситивний, демонстраційний типи характеру.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					Сам. роб.
Лек.		Практ. (Семін.)	Лаб.	Консульт.			
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Особистість у соціальному оточенні							
Тема 1. Предмет психології: структура, завдання, методи	7	2	1			4	
Тема 2. Розвиток психіки і свідомості	10	2	2		1	5	
Тема 3. Психологія особистості	10	2	2		1	5	
Тема 4. Психологія спілкування	10	2	2		1	5	
Тема 5. Психологічні основи діяльності людини	8	2	1			5	
Разом за змістовим модулем 1	45	10	8		3	24	
Змістовий модуль 2. Пізнавальна діяльність особистості							
Тема 6. Відчуття, та сприймання	9	2	1		1	5	-
Тема 7. Психологічний аналіз пам'яті	9	2	2			5	-
Тема 8. Мислення та увага	9	2	2			5	-
Тема 9. Увага та емоційно-вольові процеси	10	2	2		1	5	-
Тема 10. Індивідуально-типологічні особливості людини	8	2	1		1	4	
Разом за змістовим модулем 2	45	10	8		3	24	
Усього годин	90	20	16	-	6	48	-

5. Теми практичних занять

№ п/п	Тема	Кількіст ь годин
	Модуль 1. Особистість у соціальному оточенні	
1.	Предмет психології: структура, завдання, методи.	2
2.	Психіка і свідомість людини як предмет наукового пізнання.	2
3.	Психологія особистості	2
4.	Психологія спілкування	2
	Модуль 2. Пізнавальна діяльність особистості	
5.	Психологічний аналіз відчуттів та сприймань	2
6.	Мислення та уява	2
7.	Психологічний аналіз пам'яті людини	2
8.	Увага та емоційно-вольові процеси	2
	Разом	16

6. Консультації

№ п/п	Тема	Кількіст ь годин
	Функції психологічної науки та практики у суспільному розвитку.	1
	Психіка людини як предмет наукового пізнання.	1
	Пізнавальна функція психіки	1
	Психологічні основи діяльності людини	1
	Формування і розвиток особистості в етногенезі.	1
	Індивідуально типологічні особливості людини.	1
	Міжособистісні відносини в колективі	1
	Разом	6

7. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Психологія як наука і практика.	2
2	Психологія та її місце в системі наук про людину.	2
3	Психіка людини як предмет наукового вивчення.	4
4	Співвідношення психічних і фізіологічних процесів та явищ.	2
5	Загальні властивості відчуттів.	4
6	Теорії мислення	4
7	Уява і творчість	4
8	Спосіб життя та його вплив на особистість.	2
9	Особистість у практичній психології.	2
10	Індивідуально-типологічні особливості людини	4
11	Психофізіологічні властивості особистості.	2
12	Спілкування в соціальній психології.	4
13	Психологічні способи впливу в процесі спілкування.	2
14	Психологічні характеристики малих груп.	2
15	Нормативна поведінка в групі.	2
16	Конфліктні ситуації та шляхи їх розв'язання.	2
17	Психологічний феномен керівництва.	2
18	Увага та емоційно-вольові процеси	2
	Разом	48

8. Методи та засоби навчання

Програмою навчальної дисципліни передбачено читання лекцій, проведення практичних занять, виконання контрольних робіт, самостійної роботи, організацію дискусій та робіт у групах, відео-презентації.

Освоєння дисципліни припускає, крім відвідування лекцій і практичних занять, виконання домашніх завдань, які полягають у вивченні теоретичних уявлень і окремих підходів різних психологічних

шкіл і напрямів розвитку психології, в опрацьовуванні психодіагностичних методик даного напрямку науки.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Форма контролю – екзамен. В білеті 3 питання, кожне з яких оцінюється за національною шкалою оцінювання.

Питання і завдання для контролю

1. Розвиток уявлень про предмет психології.
2. Три періоди розвитку психології.
3. Основні категорії психології.
4. Поняття “суб’єктивне” та “об’єктивне” в психології.
5. Галузі психологічної науки.
6. Напрямки психології ХХ ст.
7. Методи науково-психологічного дослідження.
8. Методи психології та організація психологічного дослідження.
9. Місце психології в системі наук.
10. Структура і завдання сучасної психології.
11. Поняття про психіку.
12. Взаємозв’язок психічного та фізіологічного.
13. Основні етапи розвитку психіки та форм поведінки у тваринному світі.
14. Поняття про відчуття. Характеристика окремих видів відчуттів.
15. Розвиток уявлень про природу відчуттів.
16. Аналізатор, його будова і принципи роботи.
17. Види відчуттів характеристика окремих видів відчуттів..
18. Класифікація відчуттів.
19. Поняття про сприймання.
20. Характеристика сприймання, фізіологічні основи сприймання.
21. Класифікація сприймання. Сприймання простору, часу і руху.
22. Загальне поняття про пам’ять.
23. Роль пам’яті в організації психіки.
24. Основні теорії пам’яті.
25. Види пам’яті.
26. Розвиток пам’яті в онтогенезі.

27. Основні процеси пам'яті.
28. Індивідуальні відмінності пам'яті та методи дослідження пам'яті.
29. Поняття про мислення.
30. Характеристика мислення як вищої форми пізнавальної діяльності.
31. Розумовий розвиток в онтогенезі.
32. Розумові дії та операції мислення.
33. Форми та види мислення.
34. Індивідуальні особливості мислення.
35. Поняття про уяву та її роль в життєдіяльності людини.
36. Характеристика основних видів уяви.
37. Поняття про діяльність.
38. Психологічна характеристика основних видів людської діяльності.
39. Воля, структура вольового акту.
40. Вольові якості особистості.
41. Розвиток волі в онтогенезі.
42. Емоції та почуття, їх функції.
43. Взаємозв'язок емоцій та почуттів з іншими психічними процесами.
44. Класифікація емоцій та почуттів.
45. Поняття про темперамент.
46. Характеристика основних типів темпераменту.
47. Темперамент і характер.
48. Загальне поняття про характер.
49. Структура характеру.
50. Формування характеру.
51. Поняття про здібності.
52. Загальна структура здібностей.
53. Види здібностей та їх розвиток.
54. Поняття особистості в психології.
55. Психологічна структура особистості.
56. Основні теорії особистості в зарубіжній психології.
57. Свідоме і несвідоме в житті людини.
58. Структура свідомості.
59. Основні психологічні характеристики свідомості.
60. Самосвідомість особистості.

61. Розвиток самосвідомості в онтогенезі.
62. Проблема психічного розвитку особистості в сучасній психології.
63. Періодизація психічного розвитку.
64. Закономірності психічного розвитку в онтогенезі.
65. Основні чинники і рушійні сили психічного розвитку.
66. Спрямованість особистості.
67. Потреби. Види потреб.
68. Інтереси та їх види.
69. Світогляд та ідеали особистості.
70. Поняття про групи.
71. Класифікація груп.
72. Поняття про групи та колективи.
73. Вплив особистості на колектив.
74. Стили керівництва.
75. Практична робота керівника.
76. Поняття спілкування та комунікації.
77. Засоби та види спілкування.
78. Рівні спілкування.
79. Поняття конфлікту.
80. Види виробничих конфліктів.
81. Шляхи виходу із конфліктних ситуацій.
82. Поняття управлінської діяльності.
83. Спілкування керівника з підлеглим.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання

У навчальному процесі застосовуються лекції з використанням мультимедіа проектора та інших ТЗН, практичні заняття, самостійна робота.

Серед методик та форм навчання даного курсу слід визначити такі *методики викладання*: методика проблемного навчання та евристичне навчання; *форми навчання*: аналітичні і проблемні лекції та дискусії, головна мета яких полягає розвивати у студентів логічне та самостійне осмислення додаткового матеріалу; *методики навчання*: кейс-метод, презентації, міні-проекти, які готують студенти самостійно та презентують для присутніх.

Практичні заняття плануються для кожної теми дисципліни і включають такі напрями роботи: підготовку до практичних занять за вказаним планом; виконання контрольних завдань; виконання завдань дослідницького характеру; критичний огляд наукових публікацій за обраною проблематикою; тренінги; рольові та ділові ігри; презентація результатів дослідження на задану тематику.

У процесі вивчення дисципліни використовуються такі методи оцінювання: поточне тестування та опитування; оцінювання виконання практичних робіт.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Загальна оцінка за курс складається як сума оцінок за кожен з двох модулів: поточне тестування (аудиторні заняття); контрольні роботи наприкінці кожного змістового модуля; самостійна робота впродовж семестру.

Модуль I передбачає перевірку якості засвоєння теоретичного курсу, виконання практичних робіт безпосередньо на заняттях. Загальна кількість тем цього модуля становить 4 . Кожна з тем оцінюється від 0 до 2 балів.

Модуль II передбачає перевірку якості засвоєння теоретичного матеріалу, виконання практичних робіт безпосередньо на заняттях. Загальна кількість тем цього модуля становить 4 . Кожна з тем оцінюється від 0 до 3 балів. Передбачає виконання модульної контрольної роботи, яка оцінюється у 30 балів. Загальна кількість балів за виконання усіх робіт складає 50.

Поточний контроль (max = 40 балів)								Модульний контроль (max = 60балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1				Модуль 2				Модуль 1	Модуль 2	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	МКР 1	МКР 2	
1	2	3	4	5	6	7	8	30	-	50
2	2	2	2	3	3	3	3			

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 – 81	C		
67 – 74	D	Задовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)
60 – 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	

12. Методичне забезпечення

1. Кордунова Н. О. Геронтопсихологія: матеріали для проведення психодіагностичного дослідження з людьми похилого віку. Методичні рекомендації до практичних та лабораторних занять / Наталія Олександрівна Кордунова. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – 140 с.

2. Кордунова Н. О. Робоча програма нормативної навчальної дисципліни / Наталія Олександрівна Кордунова. – Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2016. – 29 с.

3. Кордунова Н. О. Психолого-педагогічний практикум для вчителів / Н. О. Кордунова. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2003. – 72 с.

13. Список джерел

1. Загальна психологія: підручник / За заг. ред. Максименка С. Д. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 704 с.

2. Загальна психологія: підручник / Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. та ін. – К. : Либідь, 2005. – 464 с.
3. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості: навч. посібник / Кириленко Т. С. – К. : Либідь, 2007. – 256 с.
4. Максименко С. Д. Загальна психологія: навч. посібник / Максименко С. Д. – К. : Центр навч. літератури, 2004. – 272 с.
5. Основи психології: навч. посібник / Веракіс А. І., Завалевський Ю. І., Левківський К. М. – Х. – К., 2005. – 416 с.
6. Основи психології: підручник / За заг. ред. Киричука О. В., Роменця В. А. – К. : Либідь, 2002. – 632 с.
7. Русинка І. І. Психологія: навч. посібник / Русинка І. І. – К. : Знання, 2007. – 367 с.
8. Скрипченко О. В. Загальна психологія: підручник / Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. – К. : Либідь, 2005. – 464 с.
9. Цимбалюк І. М. Психологія / Цимбалюк І. М. – К. : Професіонал, 2004. – 214 с.

Інтернет-ресурси з психології

www.psi.webzone.ru – психологічний словник

www.ppsy.ru – сайт Інституту психології та педагогіки (м. Москва)

www.elib.org.ua – цифрова бібліотека України

www.psylib.kiev.ua – психологічна бібліотека Київського фонду

сприяння розвитку психологічної культури

www.ncuxo.org.ua – електронна енциклопедія психології

www.osvita.org.ua – освітній сайт

<http://chitalka.info> – студентська електронна бібліотека

<http://uk.wikipedia.org> – Вікіпедія: вільна електронна енциклопедія

(українська)

www.lib.com.ua - електронна бібліотека

www.nbu.gov.ua – Національна бібліотека України ім.

Вернадського

РОЗДІЛ II

ВІКОВА, ПЕДАГОГІЧНА ТА СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

ВСТУП

Складається з двох змістовних модулів:

- Загальні питання вікової та педагогічної психології.
- Теоретичні основи спеціальної психології.

• Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта	нормативна
Модулів – 3 Змістових модулів – 2	Спеціальність 014 середня освіта Освітня програма Біологія; Географія. Економіка; Фізика; Хімія; Фізичне виховання; Фізична культура і спорт	
ІНДЗ: немає		Рік підготовки – 1 Семестр – 2 Лекції – 20 год.
Загальна кількість годин – 90 год. Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних – 3год. самостійної роботи – 1,5год. консультації – 1,5год.	Освітній ступінь бакалавр	Практичні (семінари) – 14 год. Лабораторні – 0 год. Самостійна робота – 50 Консультації - 6 Форма контролю: <u>екзамен</u>

- **Мета та завдання навчальної дисципліни**

Мета навчальної дисципліни – ознайомлення студентів з віковою мінливістю психіки людини упродовж онтогенезу (філо-, історіо-, соціогенезу), що допоможе їм глибше зрозуміти принципи, механізми, закономірності й особливості формування, екзистенції та розвитку людської особистості як біосоціального феномена. Розуміти механізми і закономірності навчального і виховного впливу на особистість.

Завдання вивчення курсу

Основні завдання полягають у тому, щоб навчити студентів оволодіти такими базовими поняттями вікової психології, як вікова мінливість, онто- й філогенез, соціальна ситуація розвитку, провідний вид діяльності, психічні новоутворення вікового періоду, сенситивні періоди, нормативні вікові кризи, зони актуального й перспективного розвитку, а також основними віковими особливостями людини (психофізичними, когнітивними, сенсорно-перцептивними, емоційно-вольовими, конотативними та ін.) на кожному етапі її онтогенетичного становлення. Особливості, організації навчально-виховного процесу, місце і роль вчителя у ньому; узагальнити знання про дітей з особливими потребами й розкрити основні підходи до їх корекції та реабілітації.

У результаті вивчення курсу студенти повинні

знати:

- теоретичні підходи до онтогенезу психіки людини;
- основні закономірності вікових змін психіки людини;
- психологічні особливості новонароджених, немовлят, дітей, підлітків, юнацтва, дорослих та людей літнього віку;
- суть вікових криз особистості та шляхи їхнього подолання;
- центральні психологічні новоутворення кожного вікового періоду;
- специфіку діагностичної та корекційної роботи з особами різного віку.

вміти:

- працювати з науковою та навчально-методичною літературою;
- вступати у наукові дискусії щодо вікової мінливості психіки людини та специфіки перебігу її онто - й соціогенезу;
- розрізняти вікові та індивідуальні особливості психіки;

- надавати практичні рекомендації щодо подолання вікових криз особистості з урахуванням вікових відмінностей психіки;
- добирати психологічні методи та методики дослідження, враховуючи вік досліджуваного.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Загальні питання вікової та педагогічної психології

Тема 1. Вікова психологія як практична галузь знань (2 год.)

Місце вікової психології в системі психологічних знань. Зв'язок вікової психології з загальною, експериментальною, диференційною, генезисною, порівняльною, педагогічною, медичною, соціальною психологією, психологією аномального розвитку, психологією спорту, творчості, особистості, релігій, психолінгвістикою та психодіагностикою. Об'єкт вікової психології, його специфіка. Предмет вікової психології. Поняття про вік: біологічний, соціальний, психологічний. Структура і динаміка віку.

Основні поняття: вікова психологія, психічний та особистісний розвиток, психіка, особистість, генотип.

Тема 2. Вікова періодизація життєвого шляху людини (2 год.)

Підходи до вікової періодизації психічного розвитку людини: процесуальний і критеріальний. Періодизація на основі суттєвих особливостей процесу розвитку. Періодизація за зовнішніми критеріями (Ст. Холл, В. Штерн, Р. Зазо, П. Блонський). Періодизація за внутрішніми критеріями: одним (Ж. Піаже, З. Фройд, Е. Еріксон), двома (О. Леонт'єв, С. Рубінштейн), трьома (Л. Фрідман, І. Кулагіна). Стадії когнітивного розвитку (Ж. Піаже), психосексуального (З. Фройд), психосоціального (Е. Еріксон). Періодизація за зовнішніми та внутрішніми критеріями (Л. Хоффман та ін., Г. Крайг).

Основні поняття: розвиток, пренатальний розвиток, ситуація дозрівання,

Тема 3. Онтогенез психіки людини: основні поняття (2 год.)

Ключові питання онтогенезу психіки людини. Умови психічного розвитку: внутрішні та зовнішні. Чинники психічного розвитку:

біологічні та соціальні; нормативні вікові, нормативні історичні та ненормативні. Характер психічного розвитку: неперервний та стрибкоподібний. Природа людини як суб'єкта розвитку: людина як організм та людина як механізм. Теорії онтогенезу психіки людини. Біологічні теорії: рекапітуляції (Е. Геккель, С. Холл), дозрівання (А. Гезелл), етологічна (К. Лоренц, К. Фріш). Біхевіоральні теорії: оперантного навчання (Б. Скіннер), соціального навчання (Дж. Роттер), соціально-когнітивна (А. Бандура). Когнітивні теорії: генетичної епістемології (Ж. Піаже), інформаційного підходу (Дж. Брунер), культурно-історичного розвитку психіки (Л. Виготський, Д. Ельконін). Психоаналітичні теорії: психосексуальна (З. Фройд), психосоціальна (Е. Еріксон). Гуманістична теорія (А. Маслоу, К. Роджерс). Екологічна теорія (У. Бронфенбреннер).

Показники когнітивної та психосоціальної сфери психічного розвитку (за Г. Крайг). Показники пізнавальної сфери, системи особистих відносин і оволодіння системою практичних та розумових дій (за Г. Люблінською).

Головні тенденції та закономірності онтогенезу психіки людини. Поняття про сенситивні періоди та вікові кризи.

Основні поняття: онтогенез, розвиток, дозрівання, розумова дія, сенситивний період, криза, вікова криза.

Тема 4. Психологія дитинства (2 год.)

Психічний і особистісний розвиток дитини від народження до вступу в школу. Особливості розвитку в ранньому дитинстві. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці. Загальна характеристика розвитку молодшого школяра. Розвиток самосвідомості, спонукальної та пізнавальної сфери молодшого школяра.

Основні поняття: пренатальний період, психічний розвиток, раннє дитинство, дошкільний вік, самосвідомість, спонукальна сфера, пізнавальна сфера.

Тема 5. Психологія дорослішання (2 год.)

Психологія підлітка. Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка. Соціальна ситуація розвитку підлітка. Провідна діяльність. Новоутворення підліткового віку. Розвиток самосвідомості у підлітковому віці. Розвиток спонукальної сфери

підлітка. Пізнавальний розвиток у підлітковому віці. Педагогічно занедбані підлітки. Акцентуації в характері підлітків.

Основні поняття: підліток, соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, самосвідомість, педагогічна занедбаність, акцентуації.

Тема 6. Психологія дорослості (2 год.)

Дорослість як етап онтогенезу. Загальна характеристика дорослості. Періодизація психічного розвитку дорослої людини. Проблема розвитку в дорослому віці. Рання дорослість. Особливості розвитку самосвідомості у ранньому дорослому віці. Особливості спонукальної сфери у ранньому дорослому віці. Становлення суб'єкта життєдіяльності та індивідуальності на етапі ранньої дорослості. Динаміка психофізіологічних функцій у ранньому дорослому віці. Розвиток інтелекту в ранньому дорослому віці. Особливості емоційного розвитку особистості у ранньому дорослому віці. Проблеми зрілого дорослого віку. Особливості розвитку Я - концепції у зрілому дорослому віці. Особливості пізнавальної та емоційної сфери у зрілому дорослому віці.

Основні поняття: дорослість, рання юність, пізня юність, Я-концепція, періодизація психічного розвитку.

Змістовний модуль II. Психологія педагогічної діяльності

Тема 7. Теоретичні основи навчання та виховання (2 год.)

Навчальна діяльність - специфічний вид діяльності. Поняття навчальної діяльності, учіння, засвоєння, научіння. Предмет навчальної діяльності. Поняття навчальної діяльності в працях Д. Б. Ельконіна, В. В. Давидова. Навчання як система. Навчання як процес. Навчання як результат.

Мета виховання. Залежність мети виховання від стану та перспектив розвитку суспільства. Засоби і методи виховання як засіб психологічного впливу на особистість та поведінку дитини. Класифікація методів виховання: прямі й непрямі, свідомі й несвідомі, емоційні і поведінкові. Необхідність комплексного використання засобів виховання. Значення способів психотерапевтичного впливу, його види і можливості.

Основні поняття: діяльність, научіння, учіння, навчання, мотиви, засвоєння, навичка, поняття.

Тема 8. Педагогічна діяльність: характеристика, зміст (2год.)

Загальна характеристика педагогічної діяльності. Основні функції педагогічної діяльності. Стиль педагогічної діяльності, його характеристика. Види педагогічної діяльності.

Педагогічна професія. Важливість соціальної ролі вчителя. Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності, як суспільний суб'єкт, носій суспільних знань і цінностей. Місце педагогічної професії серед інших професій. Професійна характеристика вчителя за Дж. Холландом.

Основні поняття: цінності, здібності, педагогічна діяльність.

Тема 9. Теоретичні основи спеціальної психології (2 год.)

Предмет і завдання спеціальної психології. Загальна характеристика розладів психофізичного розвитку та їх причини. Діагностика відхилень у психофізичному розвитку та його моніторинг.

Основні поняття: спеціальна психологія, психофізичний розвиток, норми і аномалії, девіантна поведінка, деліквентна поведінка, дисгармонійний дизонтогенез, соціальна реабілітація.

Тема 10. Психологічні особливості навчання і виховання дітей з дефіцитарним психічним розвитком(2 год.)

Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при глибоких порушеннях слуху, зору, порушеннях інтелекту, ЗПР, відхиленнях емоційно-вольової сфери та соціальної поведінки. Особливості розвитку, навчання і виховання особистості при вадах мовлення.

Основні поняття: Затримка психічного розвитку, олігофренія, синдром гіперактивності.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Конс.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Загальні питання вікової психології							
Тема 1. Вікова психологія як практична галузь	6	2				4	

Тема 2. Вікова періодизація життєвого шляху людини	8	2			1	5	
Тема №3. Онтогенез психіки людини: основні поняття	7	2			1	4	
Тема4. Психологія дитинства	9	2	2		1	4	
Тема 5. Психологія дорослішання	8	2	2			4	
Тема 6. Психологія дорослості	8	2	2			4	
Разом за змістовим Модулем 1	46	12	6		3	25	
Змістовий модуль 2. Загальні питання педагогічної та спеціальної психології							
Тема7. Теоретичні основи навчання і виховання	10	2	2			6	
Тема 8. Педагогічна діяльність: характеристика, зміст	11	2	2		1	6	
Тема 9. Теоретичні основи спеціальної психології	11	2	2		1	6	
Тема 10. Психологічні особливості навчання і виховання дітей з дефіцитарним психічним розвитком	12	2	2		1	7	
Разом за змістовим модулем 2	44	8	8		3	25	
Усього годин	90	20	14		6	50	

• **Теми практичних занять**

№ п/п	Тема	Кількість годин
	Модуль 1. Загальні питання вікової психології	
1	Психологія дитинства	2
2	Психологія дорослішання	2
3	Психологія дорослості	2
	Модуль 2. Загальні питання педагогічної та спеціальної психології	
4	Теоретичні основи навчання і виховання	2
5	Педагогічна діяльність: характеристика, зміст	2
6	Предмет і завдання спеціальної психології. Загальна характеристика розладів психофізичного розвитку	2
7	Психологічні особливості навчання і виховання дітей з дефіцитарним психічним розвитком	2
	Разом	14

• **Консультації**

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Роль діяльності, виховання і навчання в психічному розвитку дитини.	1
2	Основні періодизації психічного розвитку (критерії визначення основних періодів індивідуального психічного розвитку).	1
3	Синдром "психічного вигорання" в діяльності вчителя і стратегії професійної поведінки	1
4	Екзогенні та ендогенні причини порушень психофізичного розвитку	1
5	Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання аномальних дітей.	1
6	Моделі реабілітації людей з обмеженими можливостями.	1
	Разом	6

7. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Проблеми психічного розвитку і становлення особистості у світлі сучасної вікової психології	5
2	Психічний і особистісний розвиток дитини до вступу в школу	5
3	Психічний і особистісний розвиток молодшого школяра	4
4	Проблема підліткового віку у життєвому циклі людини	4
5	Психологічний та особистісний розвиток старшокласника	2
6	Основні ознаки періоду зрілості	2
7	Особистість вчителя в системі освіти і виховання	2
8	Психологічна характеристика методів педагогічного впливу	2
9	Проблема реалізації диференційованого підходу в навчанні	2
10	Педагогічна діяльність як творчий процес. Особливості педагогічної творчості	2
11	Загальна характеристика розладів психофізичного розвитку та їх при	5
12	Особливості розвитку, навчання при порушеннях слуху та зору	5
13	Особливості навчання особистості при порушенні інтелекту, ЗПР	5
14	Особливості навчання дітей при вадах мовлення	5
	Разом	50

8. Методи та засоби навчання

Програмою навчальної дисципліни передбачено читання лекцій, проведення практичних занять, виконання контрольних робіт, самостійної роботи, організацію дискусій та робіт у групах, відео-презентації.

Освоєння дисципліни припускає, крім відвідування лекцій і практичних занять, виконання домашніх завдань, які полягають у

вивченні теоретичних уявлень і окремих підходів різних психологічних шкіл і напрямів розвитку психології, і в опрацьовуванні психодіагностичних методик даного напрямку науки.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Форма контролю – екзамен. В білеті 3 питання, кожне з яких оцінюється за національною шкалою оцінювання.

Питання і завдання для контролю

1. Місце вікової психології в системі психологічної науки.
2. Співвідношення між віковою психологією та іншими галузями психології.
3. Об'єкт вікової психології та його специфіка.
4. Предмет сучасної вікової психології.
5. Поняття про вік людини; різновиди віку.
6. Основні теоретичні проблеми вікової психології.
7. Основні практичні завдання вікової психології.
8. Поняття про педологію.
9. Організаційні методи вікової психології.
10. Особливості проведення спостереження, експерименту, опитування та тестування з особами різного віку.
11. Ключові питання онтогенезу психіки людини.
12. Основні умови психічного розвитку людини.
13. Сучасна періодизація психічного розвитку людини.
14. Етапи розвитку дитини у пренатальному стані.
15. Центральне психологічне новоутворення періоду новонародженого.
16. Криза першого року життя: симптоми, шляхи подолання.
17. Центральні психологічні новоутворення немовлячого періоду.
18. Особливості пізнавальної сфери у ранньому дитинстві: сприймання, пам'ять, уява, увага.
19. Мовленнєвий розвиток у ранньому дитинстві. Егоцентричне мовлення. Білінгвізм.
20. Страхи та тривоги у ранньому дитинстві; їхні причини та різновиди.
21. Становлення Я-концепції у ранньому дитинстві.
22. Криза третього року життя: симптоми, шляхи подолання.

23. Страхи та тривоги у пізньому дитинстві.
24. Взаємини з батьками і ровесниками у пізньому дитинстві.
25. Дитяча дружба: стадії розвитку, функції. Модель Р. Селмана.
26. Розвиток Я-концепції у пізньому дитинстві.
27. Криза сьомого року життя: симптоми, шляхи подолання.
28. Центральні психологічні новоутворення пізнього дитинства.
29. Загальні тенденції формування особистості підлітків.
30. Криза підліткового періоду: симптоми, шляхи подолання.
31. Становлення Я-концепції в юнацькому віці.
32. Криза юнацького віку: симптоми, шляхи подолання.
33. Центральне психологічне новоутворення юнацького віку.
34. Основні соціальні завдання ранньої дорослості.
35. Переоцінка життєвих цінностей у середній дорослості.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання.

У навчальному процесі застосовуються лекції з використанням медіапроектора та інших ТЗН, практичні заняття, самостійна та індивідуальна роботи. Серед методик та форм навчання даного курсу слід визначити такі *методики викладання*: методика проблемного навчання та евристичне навчання; *форми навчання*: аналітичні і проблемні лекції та дискусії, головна мета яких полягає розвитку у студентів логічного та самостійного осмислення додаткового матеріалу; *методики навчання*: кейс-метод, презентації, міні-проекти, які готують студенти самостійно та презентують для присутніх.

У процесі вивчення дисципліни використовуються такі методи оцінювання: поточне тестування та опитування; оцінювання виконання практичних робіт.

• Розподіл балів, які отримують студенти.

Модуль I передбачає перевірку якості засвоєння теоретичного матеріалу з даного курсу, виконання практичних робіт безпосередньо на заняттях. Змістовний модуль 1 охоплює чотири теми, які оцінюються у 11 балів. Змістовний модуль 2 охоплює три теми, які оцінюються 9 балів.

Модуль II передбачає виконання модульної контрольної роботи, яка оцінюється у 30 балів.

Загальна оцінка за курс складається як сума оцінок за поточне тестування (аудиторні заняття); контрольні роботи наприкінці кожного змістового модуля; самостійна та індивідуальна роботи впродовж семестру.

Наприкінці вивчення курсу, формою підсумкового контролю є екзамен, який оцінюється від 0 до 60 балів. Студент, який впродовж семестру набрав більше 75 балів має право не складати екзамен. При цьому йому зараховуються бали, які набрані впродовж семестру.

Поточний контроль (max = 40 балів)							Модульний контроль (max=60балів) Модуль 2	Загальна к-сть балів		
Модуль 1			Модуль 2							
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	50
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7				
1	2	3	4	5	6	7	-	30	-	50
2	3	3	3	3	3	3				

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 81	C		
67 74	D	Задовільно	
60 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

• Методичне забезпечення

1. Кордунова Н. О. Геронтопсихологія: матеріали для проведення психодіагностичного дослідження з людьми похилого віку. Методичні рекомендації до практичних та лабораторних занять / Наталія Олександрівна Кордунова. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – 140 с.

2. Кордунова Н. О. Робоча програма нормативної навчальної дисципліни / Наталія Олександрівна Кордунова. – Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2016. – 29 с.

3. Кордунова Н. О. Психолого-педагогічний практикум для вчителів / Н. О. Кордунова. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2003. – 64 с.

4. Кордунова Н. О. Розвиток духовності старшокласників у процесі спілкування: метод. реком. Н. О. Кордунова. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2003. – 72 с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Айсмонтас Б. Б. Педагогическая психология: схемы и тесты / Б. Б. Айсмонтас. – М., 2004. – 208 с.
2. Гошовська Д. Т. Психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу [навч.-метод. посіб.] / Д. Т. Гошовська. – Луцьк.: Волин. нац. ун-т ім. Лесі українки, 2012. – 220 с.
3. Дегтяренко Т. М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: [Навчальний посібник] / Т. М. Дегтяренко, Л. С. Вавіна. - Суми: ВТД "Універсальна книга", 2008.- 302 с.
4. Діти з затримкою психічного розвитку та їх навчання: Навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів: [Текст] / Т. Д. Лященко, Н. А. Бастун, Т. В. Сак. – К : ІЗМН, 1997. - 128 с.
5. Крайг Г., Бокум Д. Психология развития. 9-е изд. – СПб.: Питер, 2004.
6. Миллер С. Психология развития: методы исследования. – СПб.: Питер, 2002. – 464 с.

7. Мухина В. С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество – 9-е изд. – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 456 с.
8. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія. – К.: Академвидав, 2008.
9. Потапчук Л. В. Педагогічна психологія: Метод. рек. для студ. спеціальності "Психологія". – Луцьк: РВВ "Вежа" Волин. держ ун-ту Ім. Лесі Українки, 2004. – 90 с.
10. Психология человека от рождения до смерти. Полный курс психологии развития / Под ред. А.А.Реана. – СПб.: «Прайм-ЕВРОЗНАК», 2005. – 416 с.
11. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія. 2-е вид. – К., Академвидав, 2009.
12. Стюарт-Гамильтон Я. Психология старения. 3-е изд. – СПб., 2002.
13. Хухлаева О. В. Психология развития: молодость, зрелость, старость. 3-е изд. – М.: Издательский центр «Академия», 2006.
14. Вікова та педагогічна психологія [Текст] / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К. : Просвіта, 2001. – 416 с.
15. Гнездилова О. Н. Психологические аспекты инновационной деятельности педагога / О. Н. Гнездилова // Психологическая наука и образование. – 2006. – № 4. – С. 61–65.
16. Грищенко Л. И. Теория и методика воспитания. Личностно-социальный подход / Л. И. Грищенко. – М., 2005. – 240 с.
17. Загвязинский В. И. Личностно-социальный подход в воспитании / В. И. Загвязинский // Педагогика. – 2006. – № 3. – С. 106.
18. Казанская В. Г. Педагогическая психология [Текст] / В. Г. Казанская. – М. – СПб., 2005. – 366 с.
19. Кияновский А. И. Справочник по педагогической психологии / А. И. Кияновский. – Херсон, 2006. – 216 с.
20. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія [Текст] / Т. М. Лисянська. – К. : Каравела, 2009. – 224 с.
21. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання / В. І. Лозова, Г. В. Троцько. – Х., 2002. – 400 с.

22. Ожогова Е. Г. Синдром “психического выгорания” в работе педагога и профессиональные стратегии поведения / Е. Г. Ожогова // Психология и школа. – 2006. – № 2. – С. 107–120.
23. Подоляк Л. Г. Основи педагогічної психології [Текст] / Л. Г. Подоляк, О. П. Главник. – К. : Главник, 2006. – 112 с.
24. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія [Текст] / В. М. Поліщук. – Суми, 2010. – 352 с.
25. Савчин М. В. Педагогічна психологія [Текст] / М. В. Савчин. – К. : Академвидав, 2007. – 424 с.
26. Семиченко В. А. Психологічна структура педагогічної діяльності / В. А. Семиченко, В. С. Заслуженюк. – К. : Вид.-поліграф. центр «Київ. ун-ет», 2001. – 217 с.
27. Степанов О. М. Педагогічна психологія [Текст] / О. М. Степанов – К. : Академвидав, 2011. – 413 с.
28. Якиманская И. С. Предмет и методы современной педагогической психологии / И. С. Якиманская // Вопросы психологии. – 2006. – № 6. – С. 3–13.

Навчально-методичне видання

Наталія Олександрівна Кордунова

ПСИХОЛОГІЯ

Робоча програма
нормативної навчальної дисципліни

Друкується в авторській редакції

Підписано до друку 03. 02. 2017. Формат 60 x 84 ¹/₁₆
Ум. друк. арк. 2,25. Зам. № 245. Тираж 100
Папір офісний. Гарнітура Times. Друк офсетний.
Друк ПП Іванюк В. П. 43021 м. Луцьк, вул.. Вінниченка, 65.
Свідоцтво Держкомінформу України
ВЛн №31 від 04. 02. 2004 р.